

ДОКЛАД ЗА ДЕЙНОСТТА НА НАРМС ЗА ОТЧЕТНИЯ ПЕРИОД 2018 ГОДИНА

/изнесен от председателя Атанас Атанасов на отчетно общо събрание на НАРМС/

Уважаеми ЗП – членове на НАРМС,

С отиващата си година ние преполовяваме текущия програмен период 2015-2020 г. на ОСП на ЕС, целите на която са насочени най-общо към:

- Подпомагане производството на достатъчно храна за Европа;
- Подпомагане на инвестициите в модернизиране на стопанствата;
- Предпазване на производството от прекомерна нестабилност на цените и пазарни кризи;
- Гарантиране на безопасността на храните;
- Опазване на околната среда и хуманно отношение към животните.

В унисон с целите на тази политика у нас продължи подпомагането по различни програми на инвестициите в модернизиране на стопанствата и създаване на нови такива; в стартиране на нови производства; в опазване на околната среда и др. Забавя се, за съжаление, подпомагането на направените инвестиции в хуманно отношение към животните.

През 2018 г. конюнктурата на пазара за произвежданите във Вашите ферми три основни продукта, визирам суровото мляко, телешкото и говеждото месо, както и животните за разплод, може да се характеризира така:

Цените на суровото мляко, с леки регионални колебания през пролетта, останаха за втора поредна година стабилни на сравнително високи нива. Това се отразява благоприятно върху производството на мляко в млечните ферми и средната продуктивност в тях расте.

При говеждото и телешкото месо, обаче, нещата не стоят така и те са ниски спрямо средните за ЕС. Причините за това са различни, но сред основните са:

- недостатъчният брой лицензирани за клане на ЕПЖ кланици;
- продължаващото влагане в производството на колбаси основно на замразено месо, внос от трети страни;
- както и това, че за нашия пазар телешкото месо е в голяма степен нетрадиционен продукт.

При цените на животните за разплод се наблюдава спад, което е пряко отражение на конюнктурата в страните износителки на разплодни животни и е следствие от силно намалената покупателна способност на турската лира и на продължаващите санкции спрямо Русия, две страни, които са основни вносителки на селектирани животни от ЕС. От това се възползваха и членове на НАРМС – фермите в Омуртаг, Гъбене, Боерица и Добровница, които през 2018 внесоха чистопородни животни от Франция, Австрия и Чехия. Намерение за такъв внос има и в други наши ферми.

За отбелязване, също така, е и фактът, че нараства броят на ЗП, които търсят да купят разплодни животни и от нашите ферми, и изискват те бъдат придружени със сертификат.

В унисон с целите на ОСП е влезният в сила на 01 ноември Регламент /ЕС/ 2016/1012, който вече оказва осезаемо въздействие върху ЗП, които развъждат породите селскостопански животни, както и върху цялостната дейност на развъдните организации, в които те членуват.

Предстои да бъдат приети промени както в Закона за животновъдството, така и в действащата нормативна уредба, за да бъдат те приведени в съответствие с Регламента.

Съобразени с него са и актуализираните през миналата година Развъдни програми за породите Монбелиард и Симентал, по които ние работим. /че на сайта е качен текста и е подчертан/.

Уважаеми колеги,

През 2018 г. НАРМС осъществяваше дейността си в 79 ферми с 4549 животни под СК /средно 58 глави/, родени към 31.12.2016 г., в т.ч. 2101 от породата Монбелиард и 2448 от породата Симентал. В сравнение с миналата година се наблюдава ръст, съответно при фермите – с 5, при броя животни под СК – с 417 /с 95 при Монбелиард и с 322 при Симентал/. Средната ферма също се е увеличила от 55 на 58 глави. По-голямото увеличение при Симентал се дължи основно на нови ферми, подписали договор с НАРМС през 2018 г. – това са фермите в Борино, Смолянско; Филипovo, Орлов дол и Конуш, Хасковско; Боерица, Софийско; Добровница, Пазарджишко; Горно Абланово, Русенско и Ружица, Ямболско. През годината, поради неспазване на договора за СК, дейността беше прекратена във фермата в Дивля, Пернишко. В шест от контролираните ферми стадото е под 20 крави – Копривлен, Земен, Дреновец, Горно Абланово, Тракия и Осиковица и по тази причина животните не бяха допустими до подпомагане, но въпреки това техните собственици продължиха да изпълняват ангажиментите си по договора за СК. Тази тяхна упоритост е похвална. През следващата година, надявам се, поне трите от тях да надхвърлят прага и да могат да заявят животни за подпомагане по ЕЖСК.

Родословната книга на породите Монбелиард и Симентал

През отчетния период регистрираните в Родословната книга животни достигнаха цифрата 10142 при 9082 за предходния отчетен период. За Монбелиард те са 5052 – ръст с 253 спрямо 2017 г. /4799/, а при Симентал са 4736 – ръст с 453 спрямо 2017 г. /4283/. От Развъдната книга бяха „изчистени“ 354 записа за животни, вписани през годините назад, за които нямаше никаква друга информация освен техният ушен номер. От вписаните за първа година общо 1481 нови животни 840 са порода Симентал, в т.ч. 655 в Главния раздел; а 641 са Монбелиард, в т.ч. 603 в Главния раздел. Напуснали стадата под СК животни са общо 432, в т.ч. 193 при Симентал и 239 при Монбелиард.

Ниският процент отпаднали животни /под 10%/ е най-вече поради факта, че информацията е неокончателна и е извадка от БД към 31.10.18 г., а в много от фермите ремонтът се извършва именно през ноември и декември, след приключване на проверките и периода на задържане. Но има и една друга причина, която не бих искал да подмина – в някои ферми продължава практиката да не се отписват от ВИС отпадналите в периода на задържане крави, а и не само през него, и да се разчита на други, непредвидени в схемите за подпомагане, начини за прикриване на настъпили в стадата промени. През 2018 г. особено се „отличиха“ в това направление фермите в Дерманци, Кочериново

и Козлец, като последните две дори заявиха такива животни повторно за подпомагане. Ако за контролните органи това по една или друга причина остава „тайна“, то подобни действия пряко влияят в посока надолу на размера на субсидията на глава, която ще получат животните, които го заслужават.

При вписване на новите животни в Главния и в допълнителните раздели на Родословната книга, като Развъдна организация, притежаваща лиценз за това, ние сме длъжни да спазваме правилата, подробно описани в *приложение 2* на Регламент 2016/1012. Бих искал тук пред ОС да заявя, че ако до момента, за да помогнем на някои ферми, сме правили изключения при вписване на животни в Главен раздел, то от 2019 г. такива няма да се правят, заради влезлия сила на 01 ноември тази година Регламент. Няма да е излишно да го прочетете, ако сте го чели - още веднъж, приложение 2 в него, както и Развъдните програми, по които работим. Те са качени на електронната страница на НАРМС, за която ще стане дума по-долу в доклада.

Контрол на млечната продуктивност в контролираните стада

Неокончателните данни от извадката от БД към края на октомври показва, че средната млечна продуктивност при Монбелиард е 6343 кг, 4,03 МВ и 3,24 БВ при 6034 кг /4,08МВ;3Р27БВ/ за миналата година – ръст от 309 кг.; а за Симентал е 5602 кг, 4,12 МВ и 3,26 БВ при 5391 кг /4,19МВ;3,31БВ/ - ръст от 211 кг.

Чувствителният ръст, който се наблюдава, най-вече е резултат от посочената по-горе благоприятна конюнктура на пазара на сурово мляко у нас.

Най-високи при Монбелиард са постигнати във фермите на:

„ЛАКТАН“ ЕООД, с.Осоица – 8349 кг /3,88МВ;3,14БВ/

ЕТ „БГ-21 – Й.КУРТЕВ“, с..Златовръх - 8068 кг /3,74МВ;3,25БВ/

„РИН-ТИН“ ЕООД, с.Рупките – 7588 кг /3,98МВ;3,15БВ/

С много добра средна млечност – около и над 7000 кг са стадата във Веселец и Севар, Разградско; Борима и Добродан, Ловешко; Сърнец, Добричко.

Най-висока към момента приключена 305-дневна лактация има крава ФРЕНИ с развъден № 260 1 11 11691 /ВГ31204398/ във фермата на Й.КУРТЕВ в с.Златовръх – 12487 кг /3,64МВ и 3,21БВ/.

При Симентал трите най-добри резултати са постигнати във фермите на:

„ВАРОША 05“ ЕООД, с.Камен – 7812 кг /3,85МВ;3,02БВ/

ЗП ЙОРДАН ЕРИНИН, гр.Банско – 7396 кг /3,86МВ;3,14БВ/

„АГРОЛАНД“ ЕООД, гр.Хаджидимово – 7027 кг /3,91МВ;3,10БВ/

Много добра е средната млечност – около и над 6500 кг - на сименталските стада в Карапелит и Сърнец, Добричко; Борима, Ловешко и Прибой, Пернишко.

С най-висока при Симентал, 305-дневна лактация тук е крава RONJA с развъден № 200 1 12 31881 /АТ 103935722/ във фермата на Й.ЕРИНИН в гр.Банско, от която са получени – 10728 кг /3,98МВ и 3,02БВ/.

През 2018 г. НАРМС осъществяваше контрол на продуктивността и в няколко стада, където породата Симентал се развъжда в месодайно направление. Резултатите за среднодневния прираст, постигнати във фермата на Д.ДИМОВ в с.Ружица, Ямболско, са много добри – 1720 г/ден.

Репродукция

Към края на октомври регистрираните отелвания са 2173 като 1489 от тях са в резултат от изкуствено осеменяване /68,5% спрямо 62,6% за 2017 г./ . С много малки изключения, осеменяванията се извършват с регламентирани бици и това е констатация, с която можем с основание да се похвалим.

Структурата на отелванията през отчетния период е както следва:

Женските приплоди са 928 или 42,7% /43,7% за 2017 г./, в т.ч. 21 случая на близнене с мъжки приплод и 23 такива с женски приплод.

Мъжките приплоди са 1072 или 49,3% /45,7% за 2017 г./

Абортите, които са начало на нова лактация, са 63 или 2,8%.

Случаите на мъртви раждания са 98 или 4,6%.

Има и незначителен брой – 0,6% на раждания, за които нямаме информация за получения приплод.

Ето и някои други данни от значение за репродуктивния процес.

- Сервиз периодът при Монбелиард е 153 дни, а при Симентал 158 дни, при съответно 151 и 140 дни за 2017 г.!
- Калвинг периодът при Монбелиард е 433 дни, а при Симентал 439 дни; За миналата година те са били съответно 430 и 420 дни!
- Сухостойният период е съответно 74 дни при Монбелиард и 93 дни;
- Продължителността на бременността е съответно 279 и 278 дни.

Посочените цифри са важен показател за икономическата ефективност във фермите и трябва с неудовлетворение да констатираме, че в много от Вашите ферми репродуктивният процес се управлява, меко казано, лошо.

През отчетния период в СЮО Сливен бяха дадени 4 бичета за производство на замразен семенен материал – едно от породата Симентал, родено във фермата в гр. Банско и три от порода Монбелиард, родени във фермата в с. Веселец, Разградско. През следващите две-три години, колкото и да са ограничени възможностите ни за това, ще се опитаме да ги тестираме и да видим тяхната развъдна стойност.

Организация на дейността и проблеми в осъществяването ѝ през 2018 г.

Приключваме третата година, в която се прилага схемата за обвързано подпомагане на крави под селекционен контрол. Както беше отбелязано още в отчетния доклад за дейността през 2017 г., за нас проблемите с подмяна на ушната маркировка и с подпомагане на виртуални животни на практика са решени и не стоят на дневен ред. Все още, обаче, не можем да кажем, че сме се справили с проблемите, свързани с правилното и точно отразяване в ИИС както на датата на отелване, така и на майките на новородените приплоди. Пак ще кажа, че основна вина за това имат ЧПЛ, подписали договор за обслужване на Вашите ферми. Ще кажа и това, че в БАБХ също нехаят и negliжират проблема. Но съм длъжен тук пред ОС да Ви уверя, че при констатиране на нарушения, потърпевши във финансово изражение от това ще бъдете само Вие и ... ние, в юридически смисъл, като РО, получила лиценз за осъществяване на развъдна дейност, заради издадените зоотехнически сертификати „с невярно съдържание“! Поставил съм го в кавички, защото при действащата нормативна

уредба у нас вярна ще бъде грешката в ИИС, а грешка ще бъде истината в нашата БД!

И понеже след влизането в сила на РЕГЛАМЕНТ 2016/1012, имащите право и задължения да констатират тези разминавания в лицето на проверяващи от страна на ЕК; на ИАСРЖ при вземане на ДНК проби; на ДФЗ и МЗХГ при ежегодните проверки за допустимост и т.н., смятам че трябва пак да повторя, че занапред в Главен раздел на РК няма да се вписват животни с променена дата на отелване и/или със заменена майка, независимо какви са били причините за това!

Колеги, от средата на отчетната година НАРМС възобнови електронната страница в интернет. За тези, които все още не са я посетили, адресът е **narms.bg**

Страницата е официална за НАРМС и на нея е качена освен общодостъпната информация за Вашите ферми, за използваните разплодници; за породите, които развъждаме; за минали или предстоящи събития и т.н. Ще намерите и конкретна информация, отнасяща до Вас като ЗП и Вашите стада – сертификати, справки за продуктивността, справки за животните в главния и допълнителните раздели на РК, бонитировъчни листи за Вашето стадо, фактури и др. Последното е възможно през Вашия електронен адрес в сайта, достъп до който имате само Вие. В раздела „за нас“ ще можете да видите публикувани Развъдните програми за породите Монбелиард и Симентал, а в следващия раздел „документи“ за момента е качен пълния текст на Регламент 2016/1012, в който са оцветени текстове, които пряко Ви касаят. За електронната страница ще поговорим още след малко по т.3 от дневния ред.

През отчетния период, като автор на Развъдните програми на породите Монбелиард и Симентал, и в качеството си на председател на Научния съвет за развитие на породите, неоценима помощ със съвети и напътствия ни оказваше проф. д-р В.Николов. Надявам се и за в бъдеще, въпреки голямата си ангажираност, особено що се отнася до използваните в развъдната дейност разплодници, той да ни напътства и занапред.

Преди да завърша доклада, бих искал да спомена, че текущо с цел вземане на информация за контролираните животни, Вашите ферми бяха посещавани от сътрудниците ни по региони. С това и с вписването на информацията в БД през годината бяха ангажирани 7 служители. Аз бих искал от свое и от Ваше име да им благодаря за свършената работа и да Ви приканя по време на дискусиата по доклада да не премълчавате, ако нещо в нашата работа не Ви е допадало; да не спестявате критика, ако заслужаваме такава; да предлагате да променим нещо в дейността си, ако считате, че ще бъде по-разумно и т.н.

Благодаря за вниманието!